

УДК: 343.144:343.985.7:343.31

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.03.42>

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ СВІДКА ТА ПОТЕРПІЛОГО ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ПОГРОЗИ АБО НАСИЛЬСТВА ЩОДО ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ

Кобець С.В.,

аспірант наукової лабораторії

з проблем протидії злочинності Навчально-наукового інституту № 1

Національної академії внутрішніх справ

<https://orcid.org/0000-0001-8430-3209>

Кобець С.В. Особливості допиту свідка та потерпілого під час розслідування погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу.

У статті розкрито особливості проведення допиту свідка та потерпілого у провадженнях про погрозу або насильство щодо працівника правоохоронного органу. Визначено основні складові елементи підготовки до проведення даної слідчої дії. Окреслено коло осіб, які можуть виступати свідками у подібних провадженнях та встановлено, що їх перелік залежить від способу та обставин вчинення даного кримінального правопорушення. Визначено інформацію, яка має бути встановлена в результаті проведення допиту цих осіб. Особливу увагу звернено на тактичні прийоми проведення допиту свідків, вибір яких залежить від конкретної слідчої ситуації (наявних у розпорядженні слідчого матеріалів, особливостей допитуваної особи та його зацікавленості у результатах розслідування, характеру встановлених під час слідчої дії взаємовідносин між слідчим та допитуваним та ін.). Визначено особливості допиту свідка, який є представником правоохоронного органу.

Розкрито проблемні аспекти проведення допитів потерпілих у досліджуваних провадженнях. Підкреслено, що показання даної категорії свідків характеризується повнотою і деталізацією, що зумовлено наявністю у них юридичних знань. Необхідним елементом підготовки до таких допитів визнано ознайомлення з нормативними документами, які регламентують діяльність структури, де перебуває на службі потерпілий. Визначено перелік обставин, що підлягають з'ясуванню під час допиту потерпілого правоохоронця. Запропоновано тактичні прийоми, які може застосовувати слідчий у різних ситуаціях допиту. Акцентовано, що яскраво виражений конфліктний характер ситуації допиту потерпілого у досліджуваних провадженнях, зазвичай, має місце у разі неправомірної поведінки працівника правоохоронного органу (перевищення службових повноважень, невиправдане застосування примусу тощо) напере-

додні вчинення кримінального правопорушення щодо нього. Звернуто увагу на порушення, яких припускаються слідчі, проводячи допит працівників правоохоронних органів в якості потерпілих.

Ключові слова: працівник правоохоронного органу, розслідування, слідча дія, допит, тактика, свідок, потерпілий.

Kobets S.V. Peculiarities of witness and victim interrogation during investigation of threats or violence against a law enforcement officer.

The article reveals the peculiarities of witness and victim questioning in proceedings about threats or violence against a law enforcement officer. The main constituent elements of preparation for conducting this investigative action have been determined. The circle of persons who can act as witnesses in similar proceedings is outlined, and it is established that their list depends on the method and circumstances of commission of this criminal offense. The information that should be established as a result of the interrogation of these persons has been determined. Special attention is paid to tactical techniques of witness interrogation, the choice of which depends on specific investigative situation (investigative materials at disposal of an investigator, characteristics of interrogated person and his interest in results of investigation, the nature of relationship established during the investigative action between investigator and interrogated, etc.). The specifics of interrogation of a witness who is a representative of a law enforcement agency have been determined.

Problematic aspects of interrogation of victims in the investigated proceedings are revealed. It is emphasized that the testimony of this category of witnesses is characterized by completeness and detail, which is caused by the availability of legal knowledge. Acquaintance with regulatory documents regulating the activities of the structure where the victim is employed is recognized as a necessary element of preparation for such interrogations. The list of circumstances to be ascertained during the

interrogation of victim law enforcement officer has been defined. Tactical methods that can be used by investigator in various interrogation situations are proposed. It is emphasized that the pronounced conflictual nature of the situation of interrogation of victim in the investigated proceedings usually occurs in case of illegal behavior of law enforcement officer (exceeding official powers, unjustified use of coercion, etc.) on the eve of committing a criminal offense against him. Attention was drawn to the violations that investigators assume when interrogating law enforcement officers as victims.

Key words: law enforcement officer, investigation, investigative action, interrogation, tactics, witness, victim.

Постановка проблеми. Допит є однією із найбільш ефективних і поширених слідчих (розшукових) дій, що виступає джерелом формування надважливих доказів у кримінальному провадженні – показань. Практично жодне розслідування кримінального правопорушення не здійснюється без проведення даної слідчої дії. Необхідність і важливість ефективного проведення допитів під час розслідування погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу також є цілком очевидною та підтверджується як результатами вивчення практики розслідування даного кримінального правопорушення, так і дослідженнями інших науковців. Водночас проведення допитів в межах досліджуваних проваджень відзначається певною специфікою, пов'язаною, насамперед, із тим, що в якості учасника кримінальної події виступає працівник правоохоронного органу, що своєю чергою позначається на тактичних особливостях даної слідчої дії.

Стан опрацювання проблематики. Допит, як поширена та важлива слідча дія виступав предметом вивчення широкого кола представників наукової спільноти. Різними аспектами проведення допиту в різні часи переймалися О. М. Васильєв, В. П. Бахін, В. К. Весельський, А. Ф. Волобуєв, Г. Г. Доспулов, О. А. Кравченко, В. С. Комарков, В. О. Коновалова, В. С. Кузьмічов, В. Г. Лукашевич, Є. Д. Лук'янчиков, В. О. Образцов, Т. Г. Олексєєва, Н. І. Порубов, О. Б. Соловійов, А. В. Старушкевич, Л. Д. Удалова, В. Ю. Шепітько та багато інших науковців. Тактичні особливості проведення допитів під час розслідування злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності досліджувала у процесі створення відповідної методики В. О. Гусєва. Втім, окремо специфіка проведення допиту свідка та потерпілого під час розслідування погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу вченими досліджена не була.

Метою статті є на основі результатів вивчення практики розслідування досліджуваних кримі-

нальних правопорушень, аналізу наукових та емпіричних джерел відповідної тематики встановити особливості тактики проведення допиту свідка та потерпілого у визначеній категорії проваджень.

Виклад основного матеріалу. Не зважаючи на те, що допит є одним із найпоширеніших та найважливіших джерел доказів у кримінальному провадженні, він водночас являє собою і одну з найскладніших слідчих дій з точки зору тактики її реалізації. Даний висновок ґрунтується на тому, що для ефективного проведення допиту слідчому, крім юридичних, необхідно володіти знаннями в галузі психології, вміти налагоджувати контакт зі співбесідником таким чином, щоб останній повідомляв слідчому необхідні дані, навіть не надто того бажаючи. Йдеться про так званий психологічний контакт, під яким розуміють найбільш сприятливу психологічну «атмосферу» допиту, яка допомагає налагодженню взаємодії та взаємовідносин між її учасниками, це певний «настрій» на спілкування [1, с. 61]. Така майстерність, крім високого рівня володіння відповідними теоретичними знаннями, вимагає від слідчого наявності практичного досвіду використання тактико-криміналістичних прийомів проведення допиту, а також ретельної підготовки до даної слідчої дії.

Зміст та етапи підготовки до проведення допиту трактуються науковцями по-різному. Узагальнення висунутих з цього приводу пропозицій дозволило визначити такі основні складові підготовки до допиту, як: ретельне вивчення наявних на поточний момент матеріалів кримінального провадження; визначення кола допитуваних осіб та послідовності проведення їхніх допитів; оволодіння певним об'ємом спеціальних знань згідно з потребами конкретного провадження (залучення відповідного спеціаліста); вивчення особи допитуваного; складання плану допиту.

Крім правильного визначення кола осіб, які володіють інформацією, що має значення для розслідування, повнота і правдивість показань свідків залежить від вирішення наступних тактичних завдань, які повинні враховуватись слідчим: а) визначення можливої зацікавленості свідків у тих або інших результатах розслідування чи залежності від осіб, які зацікавлені в цьому; б) нейтралізації чинників, які негативно впливають на поведінку під час допиту (відмова, ухилення від дачі показань, неправдиві показання); в) врахування соціальних та психологічних особливостей допитуваного; г) вжиття заходів, спрямованих на попередження подальшої відмови від даних правдивих показань [2, с. 220].

Тактичні особливості допиту визначаються низкою чинників, серед яких найбільш значущими є: а) ситуація допиту (первинний, повторний, наявність психологічного контакту, конфліктної ситуації тощо); б) процесуальне положення до-

питуваного і рівень його зацікавленості в результатах розслідування; в) особливості допитуваної особи (вік, характер, рівень правової поінформованості, наявність злочинного досвіду і т.п.); г) характер інформації і наявні у слідства докази тощо [3, с. 60–61].

У процесі підготовки до допиту варто з'ясувати соціально-психологічні дані про допитуваного, його темперамент, рівень інтелекту, спосіб мислення, схильності до референтної групи, способу життя, виховання в родині. Адже, як зазначається в науковій літературі, здібність допитувати є визначним показником рівня професіоналізму слідчого. Уміло підготовлений і тактично правильно проведений допит має важливе значення, по-перше, тому, що показання людей у багатьох випадках пов'язані між собою, утворюючи цілісну, логічно пов'язану систему доказів у справі, а по-друге, пояснюють і закріплюють інші докази, які слідчий має на початковому етапі розслідування [4, с. 186].

Визначаючи черговість проведення допитів різних категорій осіб, варто пам'ятати про те, що пріоритет надається *очевидцям* події кримінального правопорушення. Це зумовлено тим, що чим швидше буде проведений допит таких осіб, тим більш повними та точними будуть їхні показання. Більше того, у випадку встановлення виконавця погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу, показання очевидців можуть слугувати підставою для затримання зловмисника.

Свідками вчинення погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу найчастіше стають колеги потерпілого; рідні, близькі та друзі потерпілого та/або підозрюваного; особи, які виявили та/або припинили протиправні дії; інші особи, на кшталт, співробітників закладів або установ, мешканці будинків, де вчинялося правопорушення, працівники швидкої допомоги тощо.

У разі нанесення тілесних ушкоджень працівнику правоохоронного органу, першочерговому допиту підлягають такі категорії осіб: 1) очевидці події злочину; 2) особи, які можуть повідомити про особливості особистості потерпілого і підозрюваного, їх спосіб життя, взаємовідносини до і після вчинення злочину; 3) особи, які хоча і не були очевидцями нанесення тілесних ушкоджень, але надавали допомогу потерпілому на місці події, викликали лікарів, телефонували в поліцію, супроводжували його при доставці до лікувального закладу, а також медичні працівники [5, с. 11].

Необхідно зауважити, що коло можливих свідків погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу залежить від способу, обстановки вчинення даного кримінального правопорушення. Так, якщо злочин вчинено за умов неочевидності, а потерпілий внаслідок суттєвого

завдання шкоди здоров'ю не спроможний надавати показання, важливими свідками можуть стати родичі, знайомі, колеги по службі потерпілого, які можуть бути обізнані щодо можливих проблем чи конфліктних ситуацій на роботі у потерпілого або помітили якісь зміни в його поведінці напередодні вчинення кримінального правопорушення (надмірна обережність та тривожність, зміна номерів телефонів або звичного маршруту пересування тощо).

Для результативного проведення допиту, слідчий має усвідомлювати мету проведення слідчої дії, зокрема, які саме дані та за допомогою яких тактичних прийомів та засобів він має намір одержати. Під час допиту свідків необхідно передусім з'ясувати інформацію в межах наступних блоків:

а) *щодо самого свідка*: чи безпосередньо сам він був очевидцем події злочину, чи йому стало відомо про неї від інших осіб; за яких обставин свідок опинився на місці вчинення кримінального правопорушення та з якої відстані спостерігав за діями учасників; чи зможе він впізнати зловмисника і потерпілого та відтворити їхні дії тощо;

б) *щодо учасників події*: особливості поведінки та конкретні дії учасників до, під час та після вчинення кримінального правопорушення; чи знайомий свідок з кимось із них (коли, за яких обставин познайомився); чи вчинялись на місці вчинення кримінального правопорушення кимось із учасників події дії, спрямовані на спотворення (знищення) носіїв слідової інформації та ін.;

в) *щодо події кримінального правопорушення*: точні час та місце; що передувало вчиненню протиправних дій; які, на думку допитуваного, причини події; наявність знаряддя злочину та можливість надання опитуваним його детального опису; чи застосовувались кимось з учасників події технічні засоби фіксації (наявність камер відеоспостереження на місці події); що відбувалось після вчинення кримінального правопорушення тощо.

У разі відсутності підозрюваних на місці події, особлива увага надається з'ясуванню у свідків даних щодо їхньої кількості та зовнішності (у чому були одягнені, наявність особливих прикмет), як називали один одного, в якому напрямку і як саме залишили місце події, чи мали при собі якісь речі тощо.

При допиті свідка найбільш складним завданням, на думку О. В. Ряшка, є встановлення достовірності його показань. Мотивами завідомо неправдивих показань, на думку науковця, можуть бути особиста зацікавленість, співчуття до обвинуваченого або потерпілого, шантаж та погрози зі сторони зацікавлених осіб. Ознаками пасивної неправди є незнання обставин, які мали би запам'ятатись, нездатність деталізувати події, бідність емоційного фону, стереотипний збіг показів декількох осіб [6, с. 4].

На результативність допиту свідка значною мірою впливають встановлені в процесі проведення слідчої дії взаємовідносини між слідчим та допитуваним. Особливістю допиту свідків у досліджуваних провадженнях є те, що допитуваний є очевидцем кримінального правопорушення, потерпілим у якому є не просто пересічний громадянин, а представник правоохоронного органу. Водночас слідчий також належить до даної сфери, що може вплинути на встановлення психологічного контакту між учасниками слідчої дії. Не варто також забувати про те, що повідомлення неточної, викривленої, неповної або недостовірної інформації свідком у таких провадженнях може зумовлюватися негативним ставленням останнього до правоохоронних органів у цілому.

Для актуалізації в пам'яті допитуваного певних даних та більш чіткого викладу інформації під час допиту свідка (очевидця) варто запропонувати йому відобразити схему місця скоєння злочину, де останній може позначити місця розташування учасників події та шляхи їхнього переміщення. Крім того, під час допиту свідка доцільно використовувати різноманітні тактичні прийоми: постановку тих чи інших запитань, пред'явлення речових і письмових доказів, оголошення показань інших осіб, допит на місці події, роз'яснення суті наслідків учиненого кримінального правопорушення тощо. З метою матеріалізації уявного образу, що відбився у пам'яті свідків, можна застосовувати такі тактичні прийоми, як: описування; малювання (безпосередньо особою, яка є носієм образу або художником зі слів такої особи); композиція шляхом складання образу з окремих елементів зовнішності зображених (на фотознімках живих осіб, на малюнках або фрагментах відеозапису) [7, с. 13].

Певні особливості має допит свідка, який сам є представником правоохоронного органу. Зазвичай, допит таких осіб відбувається в умовах безконфліктної ситуації і вони прагнуть допомогти слідчому у викритті зловмисника. Втім, під час їхнього допиту варто пам'ятати про те, що допитуваний і потерпілий можуть мати зв'язки (робочі або дружні) і тому відомості, які надає такий свідок, можуть бути не цілком об'єктивними. Майстерність слідчого, який проводить допит за таких умов, полягає у вмінні схилити допитуваного до надання правдивих свідчень без перебільшення та применшення дій учасників події, а також співставленні показань такого свідка з вже наявною у розпорядженні слідства інформацією. У свідка-представника правоохоронного органу, крім вищезгаданих даних, необхідно з'ясувати місце роботи та які відносини пов'язують його з потерпілим (чи знайомі вони та за яких умов познайомились, чи перебувають у відносинах підлеглості чи керування), як свідок може охарактеризувати потерпілого тощо. Крім того, такий свідок може надати правову оцінку

поведінки потерпілого: чи діяв той у межах закону, чи не провокував особу, яка вчинила щодо нього протиправні дії, які саме заходи були вжиті потерпілим на місці події та ін. Якщо такий свідок повідомить про порушення, вчинені потерпілим, необхідно уточнити вимоги яких саме нормативно-правових актів були порушені.

На важливості та особливостях допиту колег потерпілого за умови вчинення досліджуваних кримінальних правопорушень за умов неочевидності наголошує В. О. Гусєва. Так, вчена зазначає, що під час допитів цих свідків важливо встановити таке: окремі психологічні риси потерпілої особи – її рішучість або обачливість, сміливість або боягузтво, навички та звички; яка саме діяльність потерпілого (працівника правоохоронного органу) могла призвести до можливих конфліктних ситуацій; чи чинився на нього тиск у зв'язку з виконанням його службових обов'язків (розслідування кримінальних проваджень, охорона громадського порядку тощо); чи не надходили останнім часом на його адресу погрози, якщо були, то якого змісту, чи сприймав їх потерпілий як реальні, від кого і в який спосіб вони надходили [8, с. 37].

Не менш складним у досліджуваній категорії проваджень є допит *потерпілого*, який є працівником правоохоронного органу. Зазвичай, такі допити характеризуються безконфліктною ситуацією, а показання потерпілих правоохоронців відзначаються більшою повнотою, деталізацією та достовірністю, ніж дані пересічної особи. Втім, специфіка допиту таких осіб зумовлюється тим, що з одного боку наявність у них бази юридичних знань полегшує проведення слідчої дії, але з іншого – слідчому варто бути особливо уважним, адже саме використання цих знань потерпілим може допомогти йому ввести в оману слідство у разі повідомлення неправдивих відомостей.

Варто пам'ятати, що сприйняття події злочину потерпілим багато в чому залежить від психологічних рис його особистості та емоційного стану в момент нападу. Так, необхідно враховувати, що в показаннях правоохоронців можуть міститися неточності або прогалини внаслідок своєрідних психічних переживань, обумовлених скоєним злочином та його наслідками, а також отриманих тілесних ушкоджень, які, зокрема, спричинили короткочасну втрату свідомості, запаморочення тощо. Крім того, причиною неправдивих свідчень потерпілого можуть стати побоювання за безпеку не лише його самого, а також близьких йому осіб. Окремі науковці радять залучати до проведення допитів потерпілих, які піддалися насильству у подібних провадженнях спеціаліста-психолога, попередньо ознайомивши його з необхідними матеріалами та поставивши перед ним відповідні питання [9, с. 98].

Важливим елементом підготовки до проведення допиту потерпілого у досліджуваній категорії проваджень є ознайомлення з нормативними документами (положенням, інструкціями, статутом, наказами тощо), які регламентують діяльність структури, де перебуває на службі потерпілий, і визначають коло його повноважень. Надалі під час проведення допиту слідчий може демонструвати знання деталей даних документів та належного порядку дій потерпілого перед вчиненням протиправних дій щодо нього, в тому числі, й у тактичних цілях.

При допиті потерпілого по категорії проваджень можливо рекомендувати наступний перелік обставин, що підлягають з'ясуванню:

- статус потерпілого на момент скоєння щодо нього протиправних дій (місце роботи, посада, звання, що ходить до його компетенції, чи був він одягнений у формений одяг, чи мав боді-камеру та чи була вона ввімкнена);
- обставини, що передували злочину (можливі попередні взаємини потерпілого зі злочинцем, за яких обставин відбулася зустріч із порушником, чи представився представник влади, які дії вчинив правоохоронець щодо правопорушника, як той відреагував порушник на вимоги представника влади, про що вони розмовляли);
- причини вчинення протиправних дій щодо нього;
- характер діяльності зловмисника у передкримінальній ситуації, особливості його зовнішності та стану;
- обставини скоєння злочину (час, місце, обстановка, розвиток подій, спосіб та знаряддя вчинення посягання, послідовність та механізм нанесення тілесних ушкоджень, як саме висловлювався порушник під час вчинення протиправних дій щодо представника влади, які спецзасоби застосовувалися щодо порушника);
- наявність свідків (чи перебував хтось на місці вчинення злочину крім порушника та потерпілого, скільки осіб та хто саме, були вони також представниками правоохоронних органів чи ні, інша інформація про них);
- що відбувалося після вчинення протиправних дій щодо правоохоронця (якими були наступні дії потерпілого та злочинця; які наслідки злочину; які документи було складено щодо правопорушника; куди було його доставлено після затримання).

Вибір тактики допиту потерпілого залежить від ситуації допиту, що складається в кожному конкретному випадку. Так, у разі сприйняття потерпілим обставин злочинної події з ненавмисними спотвореннями, має місце конфліктна ситуація допиту «без суворого суперництва». За таких обставин головним завданням слідчого є встановлення причин можливого спотворення та допомоги у адекватному відтворенні інфор-

мації. Рекомендованим у таких випадках є постановка запитань щодо емоцій та почуттів потерпілого, які він відчував до, в останній момент і після скоєння злочину, який був його стан у момент події, чи могло щось чи хтось перешкодити сприйняттю ситуації, чи міг його стан вплинути на сприйняття ситуації. В окремих випадках слід провести повторний допит потерпілого, який зможе вже об'єктивніше викласти обставини злочину. Також з'ясуванню об'єктивної інформації допоможе формулювання уточнюючих та контрольних питань потерпілому, спрямованих на з'ясування послідовності дій та інших деталей минулої події кримінального правопорушення [10, с. 130].

Яскраво виражений конфліктний характер ситуації допиту потерпілого у досліджуваних провадженнях, зазвичай, має місце у разі неправомірної поведінки працівника правоохоронного органу, пов'язаної із перевищенням своїх службових повноважень, невиправданим застосуванням заходів примусу, провокативними діями щодо підозрюваного, перевищенням меж необхідної оборони тощо. За таких умов потерпілий може навмисно приховувати або перекручувати окремі обставини, мінімізуючи свою роль у події кримінального правопорушення та перебільшуючи участь підозрюваного. Для викриття неправдивих свідчень у таких випадках доцільно ставити уточнюючі та контрольні питання, спрямовані на максимальну деталізацію показань потерпілого з метою їх подальшого порівняння з показаннями інших допитуваних осіб та виявлення можливих розбіжностей; також необхідно використовувати метод переконання, спираючись на службовий обов'язок та вимоги до моральних якостей представника влади. В окремих випадках ефективним буде використання пред'явлення окремих доказів під час допиту, на кшталт, висновку судово-медичної експертизи про неможливість отримання наявних травм у підозрюваного за обставин, зазначених потерпілим, відеозаписи з місця події тощо.

Як правило, допит проводиться за місцем проведення досудового слідства, однак за необхідності слідчий може провести його в місці перебування допитуваного. Під час допиту потерпілого поза місцем проведення досудового слідства в протоколі допиту необхідно вказати причину вибору цього місця його проведення. Зокрема, якщо особа перебуває у тяжкому стані, а також під час спостереження за її станом, в процесі узяття її пояснень, доцільно здійснювати звукозапис або відеозйомку. Це дозволить перевірити стан, у якому перебувала особа під час повідомлення інформації, та її зміст. Під час аналізу звукозапису можуть бути встановлені обставини, не відображені в поясненні, але які мають суттєве значення для організації розшуку злочинця чи встановлення свідків [11, с. 241].

Дослідження практики розслідування погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу, аналіз наукових джерел та емпіричної бази дозволили виявити низку недоліків, а іноді навіть порушень, яких припускаються слідчі під час проведення допитів правоохоронців в якості потерпілих, найбільш неприйнятними з яких є наступні:

- одночасний допит потерпілих та свідків, які є представниками правоохоронних органів. При цьому допитувані відповідають на питання чітко та узгоджено, висувають ідентичні аргументи та версії події. Якщо ж допит таких осіб проводиться окремо, відповіді на одні й самі питання різняться;
- співробітники правоохоронних органів, які стали потерпілими, по дзвінку слідчого, навіть не прибуваючи до слідчого відділу, самостійно складають протокол допиту чи пояснення й передають його слідчому через посильного, або завозять особисто після роботи.

Такі ганебні ситуації можуть відбуватися або через брак часу у слідчого, або ж у зв'язку з тим, що слідчі не бажають йти на конфронтацію зі своїми колегами, підтримують та допомагають один одному, що, на жаль, часом призводить до свавілля з боку представників влади.

Висновки. Таким чином, будучи важливим джерелом доказової інформації, проведення допиту свідка та потерпілого у провадженнях про погрозу або насильство щодо працівника правоохоронного органу має низку особливостей, які здебільшого зумовлені особливим статусом потерпілого у таких кримінальних правопорушеннях:

- обов'язковою складовою підготовки до проведення таких допитів є вивчення нормативно-правових документів різного рівня, що регламентують службову діяльність потерпілого;
- наявність у потерпілого юридичних знань зумовлює надання ним більш точних даних про подію кримінального правопорушення, водночас, за умови повідомлення неправдивих відомостей, це може допомогти ввести в оману слідчого;
- лінія поведінки свідків під час допиту в таких провадженнях формується залежно від їхнього ставлення до системи правоохоронних органів у цілому, адже як слідчий, який проводить слідчу дію, так і потерпілий є її представниками;
- конфліктний характер ситуації допиту потерпілого у досліджуваних провадженнях, зазвичай, має місце у разі неправомірної поведінки працівника правоохоронного органу напередодні вчинення протиправних дій щодо нього, факт чого правоохоронець намагається приховати;
- проводячи допит свідка, який є представником правоохоронного органу необхідно зважати на зв'язки, які поєднують його з потерпілим.

Очевидно, що наведені особливості не відображають повною мірою всієї специфіки досліджуваних допитів, що залишає місце для подальших наукових розробок у цьому напрямі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шепітько В. Ю. Довідник слідчого. Київ : Ін Юре, 2001. 208 с.
2. Слободянюк Б. К. Розслідування умисного знищення або пошкодження чужого майна : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Ірпінь, 2016. 238 с.
3. Весельський В. К., Кузьмічов В. С., Мацишин В. С., Старушкевич А. В. Особливості провадження допиту підозрюваного (обвинуваченого) з метою недопущення тортур та інших порушень прав людини : посібник. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2004. 148 с.
4. Довбаш Р. С. Допит свідків та підозрюваних (обвинувачених) у справах про злочини, що пов'язані з незаконним відшкодуванням ПДВ. *Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ*. 2008. №2. С. 185–193.
5. Загородній І. В. Розслідування злочинів, пов'язаних з нанесенням тілесних ушкоджень : ареш. дис. .... канд. юрид. наук : 12.00.09. Одеса, 2018. 23 с.
6. Ряшко О.В. Допит свідка та потерпілого на стадії досудового розслідування: юридично-психологічний аспект. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2009. № 3. С. 1–7. URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsvy/03_2009/09govypa.pdf/
7. Дрозд В. Г. Організаційні і тактичні аспекти розслідування умисних тяжких тілесних ушкоджень : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2009. 16 с.
8. Гусева В. О. Особливості тактики допиту потерпілого та свідка під час розслідування посягань на життя працівника правоохоронного органу. *Судова та слідча практика в Україні* : наук. журнал Херсон. держ. ун-ту. 2019. Вип. № 9. С. 34–40.
9. Татауров А. А. Проблемы первоначального этапа расследования насильственных преступлений в отношении сотрудников милиции: дис. ... канд. юрид. наук. Владивосток, 2006. 185 с.
10. Киселев Д. Г. Методика расследования и судебного следствия по делам о преступлениях, совершённых в отношении представителя власти : дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2017. 244 с.
11. Гусева В. О. Методика розслідування злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності : монографія. Харків : ТОВ «У справі», 2020. 452 с.